

Landskap: ÅNGERMANLAND ..... Upptecknat av: .....

Härad: Nora tlg. ..... Adress: .....

Socken: Nora ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör

Vidskepelse, aningar och förebud	1
Luftblåsor på kaffe	2
Riklig potatisskörd--många äktenskap	2
Bäran	3
Tyda-giftermäl	4
" ny	4
" -giftermäl	4
"Stä" djuret. --trivas på det nya stället	4
Spotta på kroken när man fiskade	5
Vid slutad körning, taga av skaklarna	5
Då n Lasse pisse ti hon sä vale kvarntörka	5
Dödsuret	6
Ekorrarna	5
En avundsknut	6
Fettisdagen	6
Fiskfäll	6
Blemma på tungan--förtal	6
Se hurudan brukrona man skulle ha	7
Blad ur katekesen till forladdning	7
Få tur med giller--ha snara om halsen då man gick till skrift	7
"Timmerkusen"	8
Hugga bort knarr	8
Huggorm på flaska med brännvin--Läkemedel	8

Hår och naglar brännas	9
Offer,--silverslant i vattnet för att få fisk	9
Jorddragning	10
Fisketyda	10
Klia i handen	10
Kläda i ögat	11
" på hakan	11
Knyta gräs,--- forlovning	11
Källgubben	12
Linärlan	12
Järnkedja omkring ladugården,	12
Otur att sjunga på morgonen	1-2
Bjuda Hin att komma in	13
Stäl i ladugårdströskeln	13
Midsommarnatten,-- knyta råg	13
Otur att möta käring	14
Dricka hälsa vid kallkälla, trefaldighetssöndagen	14
Tappa vedträ på tröskeln	14
Väderlekstyda	14
Pipen är min	14
Ko som ätit näl	16
Bot mot modstulen	16
Tyda,--- veta nyheter	16
Bot mot dåligt fiske	17
Skata under stallgolvet	17
Få bra lin,--bära jord från grannens linland	17
Dröm skulle slå in,--räkna golvplankerna och fönster- rutorna första gången man låg på ett nytt ställe	17
Finna fylligt korn under bordet,--gott år	18
Se sin tillkommande midsommarafton	18
Bygga stall över källäder,--otur med kreaturen	18
Fegljus,-- bådardöd	19
Tyda,--skatorna hålla sig nära huset	19
" slätterfolket lade lien med eggen upp,--många baggar	19

Brinnande sot under pannan,--ruskväderii	19
Två som på samma gång tala om samma sak,--komma på samma kalas	19
Äkta makar önska sig en flicka,--yxa under sängen.	19
Ramla av sängen	20
Gåla strömning	20
Tyda, dödsfall	20
" , nyheter, lögner	20
Nämna namn	20
Taga plagg på avigt,--otur	20
Rägndrypa	21
Strömkärn	21
Katt som springer över vägen	21
Rå	21
Tomvaggan	22
Väderlekstyda	22
Tranorna och gässen	22
Tuppkam	23
Vilken vän tänker mest på dig	23
Vårfrudagen	23
Skänd bössa	17
Flicka som önskade se sin tillkommande	17.

Uppr. av

effekt

Anmärkning:

2018

(20 s. 2)

Vidskeppelse, aningar och förbud.

N:o 474-530.

Att se efter huru många barn man skulle få. Man tog ett grässtrå och bröt det, så så det bildade en triangel. Så stoppade man in denna i munnen och fuktade den med spott så en klar ruta uppfyllde triangelens inre. Där-
 efter tog man ett annat grässtrå och såg på soolen.
 J. A. B. H. 1920.

474

Blev det infiblasor på kafjet, ja när det slagits i ens kopp, och dessa blasor kom åt en, så skulle man snart få pengar. Vore blåsorna många eller stora, dess mer eller större pengar fick man. Flöto blåsorna åt andra sidan, så fick man giva ut pengar.

NORA socken.
J. A. B-n. 1920.

498

Blev potatisskörden riklig, så blev det många giftermål det året.

NORA socken.
J. A. B-n. 1920.

498

*Thorsmidskvad
 @ Anna Sjö & Nora Sjö
 1920*

Bärran

Sjordes av nio slags garm och några droppar blod ur vänster lillfinger. Den skulle kastas ut en torsdagsnatt. Det berättas från Rannsta fäboddar, att en flicka där en gång sjort en "bärra" och hade gått att sända ut honom. En annan flicka på fäbodvallen hade närt vid det var fråga om och smög sig ut på samma gång för att se på, när bärran sändes ut. När flickan hade släppt honom, började han hoppa upp efter henne. Hon sa då: Du ska dra, ... Men då skyndade den andra sig att säga: Dyrja dra du. Ja han drog också dyrja, så i stället för filo å smöre, som hon tänkte han skulle dra, så kom Nora socken.
 J. A. F.-n. 1920.

497*

Den som först hann dricka ur sitt kaffe,
~~när~~ / ~~h~~ man satt vid kaffebordet, blev först
 gift.
 H28.

Det man gjorde första gången näst
 man såg ny vid människifvet, skulle man
 få göra ofta innan nästa ny.
 H29.

Du väl eller gifti sade man, om en lom
 in i en gård, när de höllo på att sopa.
 H80.

Då man hade köpt ett kreatur, så skulle
 man ta en handfull boss ur den bås,
 där det stått förut och lägga i den
 bås, där djuret skulle stå. Då skulle
 det komma att tvivas och gå ordentligt
 hem från betet om kvillararna. Det kall-
 ades att "stän" djuret. (Här också juckant)
 i släpplådan
 Nora socken.
 J. A. E.-II. 1920. H81.

2018

5

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Då man metade fisk, så skulle man
sjäx spotta på kroken, så fick man
mycken fisk.

Säbrå socken. 4824
J.A.E-n. 1920.

Då man varit ute å och kört, skall
man om kvällen taga skaklarna från
åklonet, elfjost måste hästen draga
lasset hela natten.

Mora socken. 483.
J.A.E-n. 1920.

Då n Lasse piase ti hon så vale kvärrn-
törka.

Högsjö socken.
J.A.E-n 1920.

484

Ed. M. M. M. M.

Son M. M. M.

1920

Dödsåret.

Om väggsmåden är i flitigt arbete, så bådas död i huset. H85.

Mörkpararna

Båda krigs och hård tid, om de uppträda i stor myckenhet och gärna hålla sig vid gårdarna. H86.

En avundslinnet

Var det, om det blev en knut på tråden, när man sydde. H87. 9

Ett kors för trölla skulle man rita. H88.

Fettfisdagen

skulle man "åka ut linet". Ju längre backe man åkte i, dess ^{ny}lägger lin blev det till sommaren. H89.

Fiskskäll.

Om en ramlade i båten, så blev det bra fiske kommande natt. H90.

Pär man blemma på tunggan, så har någon ~~skrämt~~ ^{en} förtalad en.

Nora socken. J. A. E. n. 1920. H91.

Handwritten notes:
6
Förhands
Nov

För att se hurudan brudbröna man skulle få, så tog man ett jägarhöststrå med utvecklad blommsamling och ströik av denna mellan fingrarna.

Säbrå socken.

J. A. B-m. 1920.

492.

För att vara säker om att träffa bytöt, när man var ute på jakt, så skulle man taga ett blad ur katolsen till förledning.

Häggdångers socken.
J. A. B-m. 1920.

493.

God tur vid gillrande av villobråd fick man, om man bar en snara om halsen, när man gick till skräift.

Häggdångers socken.
J. A. B-m. 1920.

494.

Grodan och "Timmerhusen"

Godt åtkästat om man av olydnne gör
den illa.

Nora socken.
J. A. E.-n. 1920. 495.

Hugga bort knarr. Den som hade
knarr lade armen tvärs över tröskeln
i stugan och en annan tog en yxa
och högg på varjje sida om armen.

Häggdångers socken.
J. A. E.-n. 1920. 496.

Huggormen

skulle man försöka få att krypa in
i en flaska och sedan slå på bränn-
vin. Detta brännvin användes sedan
som utvärlets läkemedel. Ville man bo-
ta en för dryckenskap, så skulle det
tagas in.

Nora socken.
J. A. E.-n. 1920. 497.

Hår och naglar, som man klippte av, skulle brännas. Kastade man avklipp-
ta naglar på golv eller mark, så kunde
de någon lätt få en nagel i ögat.

Nora socken.
J. A. E.-n. 1920.

498.

I sin barndom hörde upptecknaren
ontalas skogstjärner och skogssjö-
ar, där det ej gick att få fisk med
mindre man kastade en silverslant i
vattnet. Ju mer man offrade, dess mer
fisk fick man. Offret gjordes för att
blidka sjörådet, som ogärna släppte i-
från sig fisken åt andra. Männen på
dessa sjöar uppgavs också, men ha tal-
lit ur minnet.

Säbå socken.

J. A. E.-n. 1920.

499.

Jorddragning

skulle ske första torsdagen i ny.
Under vägen till förrättningen fick
man ej säga ett ord, ej klisa på per-
soner man mötte. Vid dragningen fick
man ej heller säga något. Men Den ut-
fördes tre gånger, motsols. Först kom
förrättningen för 25 år sedan.

Häggdångers socken.
J. A. E.-m. 1920. 500.

Kastade man av missstag Gilad strömming
bland gälen, under det man satt och gä-
lade, så blev det snart mer fiske.

501.

Klilar det i händerna, så tegas de
back för sist. Klilar det i höger hand,
kommer det en manlig, i vänster, en
kvinnlig.

NOTA socken.
J. A.
J. A. E.-m. 1920.

502.

Kliar det i höggra ögat/gråtögat/så
 får man falla låran, i vänstra/skratt-
 ögat/skratta. 503.

Kliar bakari, så kommer det en skäggig
 kar, under näsan, en som har mustascher.
 Kliar näsan, så möter man förargelise.
 504.

Knyta gräs.
 man tar åtta strån av knappsäv, /Hele-
 ocharis Palustris/först gör man dem lika
 långa. Sedan sätter man dem mellan tummen
 och knyter ihop två och två. Då man knytit
 alla strån på den ene ändan, så gör man li-
 ka med den andra. Bildas det/ nu två lika
 ringar, som sitta inuti varandra, så betyder
 det förlovnings.

Nora socken.
 J. A. E-n. 1920.

505/16

Källgubben

eller Källargubben, som man ibland sade,
hörde upptecknaren omtalas i sin barn-
dom. Han kunde lätt ta barn, om de när-
made sig någon ~~XXXXXX~~ brunnns-
öppning. 805.

Liträrlan

spådde långt lit, om hon satt högt
första gången man såg henne om våren.
806.

Man drog en järnkedja omkring lada-
gården, så ej kreaturen skulle bli
förgjorda. 807.

Man skall ej sjunga på morgonen in-
nan man fått något i sig, ty då får
man gråta innan kvällen.

MORA SOCKEN.
År J. A. E.-n. 1920.

Mora by upptecknarens hand

högskola
Nya Hög
skolan

Men skall ej säga "stig in", om dörren
går upp av sig själv, ty då bjuder man
"in" att komma in.

Högskolans socken.
J. A. E.-n. 1920. 509.

Man skulle ha ett ställ liggande under
Ladugårdströskeln under den tid krea-
turen gingo på bete, så ej någon olycka
skulle träffa dem. 510.

Midsommarnatt gingo flickorna ut och
knöta råg. Den som skulle knyta sökte
ut ett stånd med tre strån. Då hon fun-
nit ett sådant, så klippde hon av strå-
na, så de blevo lika långa. Sedan band
hon en svart tråd, döden, på det ena och
en röd, giftermål, på den andra. På den
tredje band hon en vitt tråd, gift.

Efter några dagar gick hon och såg
på rågståndet. Hade då ett strå växt
längre än de andra, så skulle hon in-
an nästa midsommare mäta det öde, som
den färg angav, vilken var på den tråd,
som strået uppbar.

Norra socken.
J. A. E.-n. 1920. 511.

Mötte man en kvinna, när man gick
att utträtta ett ärende, så fick man
oturn ; mötte man en manlig person,
så hade man tur i sitt förhåvande.
572.

Natten till trefaldighetssöndag
Gick man till en kalikilla och
örsack hälsa och krafter för det
kommande sommararbetet. 573.

Om det gamla vedträsn på tröskolan,
när man bar in ved, så kom det främ-
mande, lika många personer, som det
var träsn. 574.

Om de rägne ti öppen bok / söndag-
föremiddag / se val hele vecka på toir.
575.

Om det pep i vedem, när den brann in
spisen, så väntades Erkinmande. Fanns det
en eller flera flickor i gårdem, skym-
dade sig en att säga: Pipen är min.
Var det då en yngling, som kom, så skulle
han bli hennes. 576.

Nora socken.

J. A. E.-m. 1920.

Engelsmanland
Nora Hög
Nora. 6m

Om en bösse ej gick bra att skjuta med, så skulle man lägga den under en bro ute på åkrän. Där skulle den ligga tills två torsdagsnätter hade gått, sen träffade man alltid bytet med den.
577.

Om en flicka önskade få se sin tillkommande, så kunde hon få det genom att äta drömskrömming. Hon tog några råa saltäströmmingar, de fingo ej sköljas, och lade dem på glöden att stekas. När hon hade stekt dem, skulle hon äta så många som möjligt. Ju fler hon åt, dess säkrare var hon att nå sitt mål, allt skulle dock ske under fullkomlig tystnad, och ingenting fick hon dricka. När hon lagt sig, så skulle hennes blivande man komma och geva henne att dricka under sömnen. Det var sällan, det hände, att en flicka vågade göra experimentet ensam, därför var det svårt att ~~att~~ hålla tyst.
Mora socken.

Om en ko hade ritit nål, så skulle man
giva henne bly, som hade skjutits ut
en bössjipa. Detta botemedel var i
bruk för tjugnosjn år sedan.

Nora socken.

J. A. E.-n. 1920. 519.

Om en ko var modstulen, skulle man
skära i högra örat, så blod kom fram.
Detta skulle man sedan taga på en
brödbit och giva kon att äta. Förelkom
för tjugnofem år sedan.

Sjöbrå socken.

J. A. E.-n. 1920. 520.

Om ett ensamt hårsår på kindar ner över
ansiktet, så får man veta nyheter.

Nora socken.
J. A. E.-n. 1920. 521.

Om fisket var dåligt, leddes ett får
längs notarnen och ut i kilen, under
det noten satt till torkning. Det skul-
le då bli bättre tur med fisket.

522.

Om hästen svevlades i stallet och
var orolig, så skulle en stråk dödas
och läggas under stallgolvet.

523.

Om Tinet lyckades bra för en, blev ^{men}
dåligt för en annan, så tog den senare
en bytta och gick till grannens lin-
land. Där fyllde han byttan med jord
och bar den till sitt eget land, där
han strödde ut jorden, som han tagit.

524.

Om man, då man första kvällen var på en
ny plats, räkade fönsterrutorna och
golvplankorna i det rum, man skulle lig-
ga, så skulle det man drömde den natten
inträffa medan man var på stallet.

Nora socken.

525.

J. A. E. m. 1920.

Om man fann ett fylligt korn under
bordet, sedan man ätit julkväll, så skul-
le det bli ett gott år.

326.

HÄGGÅNGERS socken.
J. A. E-n. 1920.

Om man midsommarnatt gick ut och plock-
ade nio slags blommor och lade under
kudden, innan man lade sig, så skulle
man drömma om sin tillkommande.

Norra socken.

J. A. E-n. 1920.

527.

Om man rådde bygga stall eller ladu-
gård över en hillåder, så fick man o-
tur med kreaturen.

Nora socken.

J. A. E-n. 1920.

328.

Om man såg ett oförklarligt ljus
 ute någonstans, så var det ett feg-
 ljus, ty det bidade död. 529.

Om skatorna höllomitt sig nära stugur-
 bron, så kom det främmande. 530.

Om slätterkylket lade söna klar
 med eggen upp, så blev det mycket
 "bruser"/baggar/ det året. 531.

Om rukt sotet brinner under pannan,
 så blir det ruskväder. 532.

Om två på en gång, vid mat- eller kaffe-
 bordet, började att tala om samma sak,
 så skulle de snart få komma tillsammans
 på kalas. 533.

Om äkta makar önska sig en flicka,
 så ska de ha en yxa liggande under
 sängen, när avlandet sker. Ännu i dag
 brukar man reklas med makar, som få
 enbart flickor^{öf} och säga, att de
 glömt tagit yxan undan sängen.

Nora socken.

534.

J. A. E.-M. 1920.

Ramlade den första grötstaden ner på
bordet, när man åt gröt om kvällen,
så ramlade man ner sängen den natten.

535.

Råkade vid gällningen två taga samma
strömming på samma gång, så skulle de
snart gåla tillsammans igen.

536.

Ramlar ett träd tvärsöver vägen
nera en gård, så bådär det dödsfall
därstades.

537.

Ringde det för högra klymt örat, så
fick man höra sanna nyheter, för
vänstra, lögnen.

538.

Råkar man av en händelse att vid
ett santal nämna en frånvarande
persons namn, så är det för att den
dömda tänker på en i det ögon-
blicket.

539.

Råkar man taga på ett plagg avigt,
så kommer något att misslyckas ut-
der dagen.

Nora socken.
J. A. E.-n. 1920.

540.

Norra sig

Norra s:n

Rägnedryppa

är namnet på spillkråkan. När den ropar sitt, "dryp, dryp" bédar den regn.
SHV

Rägn på Eskilsnäs är värre, än om en krigshär går igenom landet.
SHV

Strömlingen

talades också om i upptecknarens berättelse. Han lurade på oss barn i åar och floder.
SHV

Sprang en lutt tvärs över vägen, när man skulle gå bort, så inträffade det något missöde på ens färd.

SHV

Till varje jordlängden hörde ett rå. Det var ett osynligt andeväsen av godartat slag. Dess förnämsta uppgift var att se efter, så ej den ägendoms råmkiren, till vilken det hörde, flyttades eller förstördes. Handedyliskt, ställde rået allt tillrätta igen

SHV

Norra socken.

J. A. E-n. 1920.

TOMVAEGGAN

Fick man ej sitta och hava i gång.

Nora socken.
J. A. E.-n. 1920.

596.

Forsdags-alton gör fredags vär & lög-
dan rättte så därätte,
men lögdas ovär stå sällan ti söndags
müsse.
Fredan, han ä ens om värre./ens-ensam/

Hora socken.
J. A. E.-n. 1920.

597.

Trenorna och frissen
spådde gott fiskeår, om de flögo
med lång sjöarm, när de kommo om
värren.

Nora socken.
J. A. E.-n. 1920.

598.

Tippramm

549.
skulle bota barn för blötning i
sängom om nätterna. Den hackades
sönder och blandades i barnets mat.

Villren vän tänker näst på dig?
Man tar en fjäder eller ett grässtrå
med blomvippa och stryker över munnen
på en person tre gånger å rad. Innan dess
har man tänkt på tre personer, som man vet
intressera sig för föremålet, och placerat
Mora socken.
J. A. E-n. 1920. 549 b.

Vårfrudagen

skulle ta en varra bara från stö, om
inte det skulle bli senvår. Vårfrudagen
dagkväll skulle solen skina på grö-
den

No ra socken.
J. A. E-n. 1920.

550.